

LEIF GW PERSSON

KAN MAN DØ TO GANGER?
En roman om en forbrytelse

Oversatt av
Henning Kolstad

Vigmostad Bjørke

Dette er et slemt eventyr for voksne barn. Men denne gangen er det slik at en av hovedpersonene er et barn, nemlig Evert Bäckströms nabo, lille Edvin, som bare er ti år gammel.

Om ønskelig kan han betraktes som et nåtidig litterært motstykke til gateguttene vi møter i Conan Doyles historier om Sherlock Holmes, The Baker Street Irregulars, eller kanskje til Emil Tischbein i Erich Kästners fortelling om Emil und die Detektive. Eller – for til slutt å nevne den som sikkert er mest kjent for skandinaviske lesere, den unge svenske mesterdetektiven Kalle Blomkvist i de tre bøkene av Astrid Lindgren.

Mellom Bäckström og Edvin er det ikke den minste ytre likhet, men derimot et sterkt indre fellesskap. Edvin er Bäckströms trofaste væpner, og visergutten hans i mange enklere ærend av mer privat og huslig art, mens Bäckström – slik Edvin foretrekker å betrakte det – nærmest kan beskrives som guttens mentor og mannlige forbilde. Når Edvin er på sjøspeidernes sommerleir og gjør et svært uhyggelig funn med klart politifaglig fortegn, er det selvsagt Bäckström han henvender seg til for å få hjelp med oppdagelsen.

Kanskje nærer han også et håp om å få sjansen til å hjelpe «kommissæren» i arbeidet med det som etter Bäckströms oppfatning virker som en svært lovende drapsgåte helt fra

første stund. En kommissær og legendarisk drapsetterforsker som har passert de femti, og et guttebarn på ti år. Hvor heldig det egentlig er at den siste har den første som en slags åndelig farsskikkelse, det kan en selvfølgelig diskutere.

Men om vi ser bort fra alt slikt og i stedet åpner hjertet og godtar vidsynet i vårt indre, er det også en fortelling om et edelt kameratskap mellom menn, der det indre fellesskapet veier tyngre enn alle ytre forskjeller. Men i alle andre henseender er det derimot en forferdelig historie. Onde krefter som driver sitt spill, mørke skyer som hoper seg opp over både Bäckströms og lille Edvins hode.

Men jeg skal ikke foregripe begivenhetene. La meg i stedet begynne på begynnelsen og fortelle ryddig og ordentlig om det som så skjedde, helt frem til den sørgelige slutten.

Leif GW Persson
Professorvillan, Elghammar,
sommeren 2016

I

ET «GANSKE NIFST» FUNN MED POLITIFAGLIGE FORTEGN

I

Tirsdag nittende juli, rett før klokken seks om ettermiddagen, hadde noen ringt på døra til kriminalkommissær Evert Bäckströms leilighet på Kungsholmen i Stockholm. Det var et diskré, men samtidig litt oppfordrende signal, og dessuten innledningen til enda en drapsetterforskning i Bäckströms liv, og normalt pleide det aldri begynne på den måten.

Vanligvis fulgte det hele rutiner som for lengst var fastlagt. Kriminalkommissær Evert Bäckström var sjef for den etterforskergruppen som arbeidet med alvorlige forbrytelser hos politiet i Solna. Forskjellige former for dødbringende vold var de groveste forbrytelsene som fantes, og Bäckström var ansvarlig for at de fikk orden på slike som det fortsatt gikk an å gjøre noe med. Det vil si at forbrytelsene ble oppklart, at gjerningsmennene ble pågrepet og fikk sin straff, og at en dermed kunne tilby de etterlatte en mulighet til personlig avslutning i det sorgarbeidet som gjensto.

For Bäckströms vedkommende begynte det nesten alltid med en telefonsamtale. Da var det en av sjefene eller kollegene hans, eller kanskje vakthavende – hvis det hele hadde skjedd etter kontortid, noe det ganske ofte gjorde – som ringte opp og ba om at han skulle ta seg av saken.

Det var greit nok for Bäckström. For alle andre også, i grunnen. Hvorfor skulle vel noen hatt innvendinger mot det?

Etter at Bäckström begynte i Solna-politiet noen år tidligere, hadde han ledet etterforskningen av rundt tjue drap og oppklart alle unntatt ett. En stund hadde han til og med vært så vellykket at han holdt på å sage over den greina han satt på, i og med at antallet drap i distriktet hadde avtatt på en meget urovekkende måte. Heldigvis hadde også det løst seg, og det siste året hadde Bäckström kunnet notere en svært gledelig økning i dødbringende vold i sin alminnelighet, og drapsgåter i særdeleshet. En oppringning, enda et lik som på grunn av andres verk hadde havnet på Bäckströms skrivebord. Og det var helt i orden.

Men denne gangen begynte det med at det ringte på hans egen dør. Og i personlig og privat forstand kunne vel ikke en drapsetterforsker komme stort nærmere det som ganske snart skulle vise seg å være den innledende fasen av en ytterst komplisert drapssak.

En diskre, men samtidig oppfordrende ringing på hans egen dørklokke. Det var jo et mysterium i seg selv. Bäckström hadde nemlig hørt det samme signalet mange ganger før, og han visste utmerket godt hvem som pleide å ringe på den måten. Lille Edvin, tenkte Bäckström. Underlig, i og med at han ikke hadde sett eller hørt noe til gutten siden uken før sankthans, da Edvin fortalte at han skulle på sommerleir med speider'n og komme tilbake først en måned senere, i slutten av juli.

2

Det hadde vært en helt vanlig arbeidsdag i Bäckströms liv inntil det ringte på døra. Det var strålende vær, derfor hadde han ringt jobben og sagt fra at han dessverre måtte sitte hjemme og jobbe den formiddagen. Det var Rikspolisstyrelsen som trengte hjelp av ham med en presserende sak, noe han lettest ordnet ved hjelp av hjemmedatamaskinen for å unngå en masse unødige flyging hit og dit.

Så hadde han satt seg på balkongen, spist frokost og lest morgenavisene i fred og ro. Deretter hadde han dusjet, kledd seg med omhu etter været, enda en strålende svensk høysommerdag i det gode livet han levde nå for tiden, inntil han til slutt ringte etter en drosje som kunne kjøre ham til politihuset i Solna. Allerede en time før lunsj var han på plass på det stort sett folketomme kontoret. Halve styrken var på ferie, for de hadde ikke skjönt at nettopp sommeren var den beste tiden å hvile ut, om en nå foretrakk å gjøre det i lønnet arbeidstid. I og med at de var så få, var det simpelthen ikke aktuelt å gi seg i kast med noen mer arbeidskrevende eksesser, uansett hva politiledelsen måtte ønske. I stedet dreide det seg om å bla i gamle papirer og henlegge saker som hadde gått i stå. Kort sagt gjaldt det å unngå alt som ikke var av umiddelbar og tungtveiende art.

Uansett hadde han først måttet ta den vanlige kontrollrunden for å sjekke at ingen av medarbeiderne drev med ting som kunne gi opphav til mer politiarbeid. Det så ikke ut til å være noen fare. Stort sett tomme kontorer, korridorer og skrivebord, de vanlige dovenpeisene som satt på kafferommet og pratet om alt mellom himmel og jord så lenge det ikke dreide seg om jobben. Og så snart han hadde tatt kontrollrunden sin, hadde han lagt inn en beskjed på telefonsvareren om at han satt i møte hele ettermiddagen og ikke ville være tilbake før neste dag.

Så hadde han tatt drosje ut til Djurgården for å spise lunsj på et vertshus som lå slik til at det var null risiko for å støte på en eller annen kollega som bare hadde stukket av fra jobben. Først et lite sildefat, en kald tsjekkisk pils og en russisk vodka for fordøyelsens skyld. Deretter en grillt biff, enda en pils og en litt større matdram for å motvirke effekten av all den stekte løken de hadde servert til biffen hans. Han hadde avrundet det hele med kaffe og konjakk før han satte seg i dagens tredje drosje for å dra hjem og innlede sin velfortjente middagshvil.

Bäckström hadde våknet først et kvarter før Edvin ringte på døra. Uthvilt, ved godt mot, krystallklar i hodet. Han hadde til og med rukket å blande en første svalende kveldspjolter før ringingen på døra forstyrret freden. Det hadde skjedd omtrent da han begynte å tenke gjennom hvordan han skulle avslutte enda en arbeidsdag.

Underlig, tenkte Bäckström. På den ene siden lille Edvins typiske signal. På den annen side Edvins egne opplysninger, som moren for øvrig hadde bekreftet da hun og Bäckström støtte på hverandre i oppgangen for bare noen dager siden. At Edvin befant seg på en sommerleir for speidere aller ytterst på Ekerölandet ved Mälaren, minst tre mil fra bygården hvor

han bodde. Og at han ikke var ventende hjem før i slutten av neste uke.

Bäckström var riktignok landets mest kjente og respekterte politimann. Et levende symbol på den tryggheten alle vanlige borgere mente de hadde rett på. En stødig klippe hvor de kunne søke beskyttelse i en vond og usikker tid. Det var sånn alle vanlige, greie folk oppfattet ham og det han sto for – og det hadde de god grunn til. Men samtidig var det altfor mange som ikke delte oppfatningen deres, og som ikke ville nøle med å bruke Edvins ringesignal til å komme ham inn på livet og skade eller drepe ham. Det hadde selv den enfoldige arbeidsgiveren hans skjønt da han til slutt ga Bäckström lov til å bære tjenestevåpen også når han ikke var i tjeneste.

Alle ukens dager, alle timer i døgnet, uansett hvor han befant seg og hva han drev med, kunne han nå ha med seg sin beste venn i livet. Lille Sigge, Bäckströms tjenestepistol av merket Sig Sauer, med det største magasinet på femten skudd. Tillatelsen hadde sittet langt inne. Den øverste ledelsen i forbundet hadde måttet gripe inn før en av alle Bäckströms permbærende sjefer hadde våget å ta den beslutningen.

Dumt å ta sjanser, tenkte Bäckström og tok Sigge opp av slåbroklomma før han gikk ut i gangen for å ta en nærmere titt på gjesten sin.